

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1902. Leto XIX.

Obseg: Angleška zimska zlata parmena. — Skrb za kopita žrabet. — Kmetijske razmere na Kranjskem. — Namen vinarske družbe v Novem Mestu. — Mlekarsko knjigovodstvo. (Dalje.) — Kako sadna drevesa saditi v slabo zemljo, da dobro raste. Češpljevemu drevju v pohvalo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Listnica uredništva — Tržne cene. — Inserati.

Angleška zimska zlata parmena.

Med najpriporočljivejše jabolčne vrste se prišteva angleška zimska zlata parmena, ki jo hočemo nakratko imenovati parmeno.

Lastnosti, ki to vrsto posebno odlikujejo ter jo posebno priporočajo, so naslednje: 1. Parmena raste v drevesnici kaj bujno, kakor sveča ravno in dela jako lepo, krepko deblo ter tudi kaj lepo vejno krono piramidne oblike. 2. Parmena, na stalno mesto presajena, nadaljuje enako rast v deblu in v kroni, tako da drevo dobi v prilično prav malo letih že vzorno lepo in veliko krono. In tako krono dobi drevo skoraj brez posebnega umetnega vzgajanja, to je brez posebnega obrezovanja in privezovanja; torej se ji razvije takorekoč naravno. 3. Parmena prične jako zgodaj in obilno roditi. V tretjem, dostikrat že celo v drugem letu, ko smo jo presadili na stalno mesto, že rodi, in sicer obilno. Da, neredkokrat rodi kako drevesce že v drevesnici kar na deblu. 4. Sad parmene je jako lep in dober, poraben v enaki meri za mizo in za tehnično porabo. Posebno mošt daje parmena jako dober.

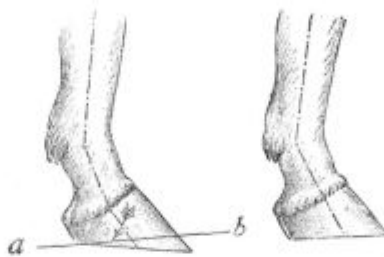
Vsled lastnosti, navedene pod 1., je bila parmena koj v pričetku današnjega vzgajanja visokodebelnatega drevja v drevesnici posebno sposobna za vzgojo visokih debel. V mislih imamo tu vzgajanje visokodebelnatega drevja s pomočjo dvakratnega cepljenja v drevesnici. Pri tem se divjaki prvič cepijo nizko pri tleh s cepiči posebnih vrst, da naredo lepa, ravna, krepka debela. Ako hočemo na tako vzgojenih debelih v kroni imeti drugo vrsto, se debela pozneje cepijo drugič v visokosti 160 do 200 cm s cepiči tiste vrste, ki jo hočemo imeti. Dandanašnji se pa parmena marsikje ne more več pri-

poročati kot visoko deblo tvoreča vrsta. Skušnja je namreč dodobrega dokazala, da je ta vrsta gledé mraza, in sicer posebno gledé poznega, bolj proti pomladi pojavljajočega se mraza, žal, jako občutljiva vrsta. Parmena daje v krajih, kjer je podnebje sadjastvu manj ugodno, kaj malovredna debela, kajti ona pozebejo zelo rada že v drevesnici in pozneje na stalnem mestu. Človek bi skoraj ne verjel, da se taki, sadjarstvu manj ugodni kraji nahajajo na vinorodnem Dolenjskem. In vendar je to res!

V drevesnici kmetijske šole na Grmu so v zimi leta 1901. do tal pozebla vsa zelo krasna enoletna debelca parmene, tako da smo jih morali skrajšati prav do tal. Na drugem oddelku drevesnice so istotako pozebla krasna dveletna debelca parmene, dasi ne splošno kakor na prvem, vendar pa v tako velikem številu, da je oddelek pokvarjen. Dosti debelc je pozeblo do tal, nektera le do polovice, ostala pa kažejo tuintam ozeblino, in zato niso nič vredna. Na pomlad leta 1901. se je pokazalo ne le na posestvu kmetijske šole na Grmu, ampak tudi drugodi po Dolenjskem še dvojje kaj neljubih prikazni na že odrastlih, že rodovitnih jablanah, ki so imela debela od parmene. Mlajšim debelom je lubad počila od krone proti tlom, na starejših so se pa pri tleh pokazale ozeblino. Oba pojava sta uničila dotična drevesa, ker so se že, ali pa se še bodo posušila. Priprosti kmetje, ki so to zapazili in ki so prišli na Grm knpovat jablane, so rekli, da ne marajo tiste vrste, ki ji pozimi lubad poka. Angleška zimska zlata parmena se torej na Dolenjskem, in prejkone tudi na Štajerskem, sploh po vseh naših severnih vinorodnih deželah ne priporoča za deblotvorno vrsto; nasprotno, naravnost zavreči jo je. Drugače pa je z njo v tem

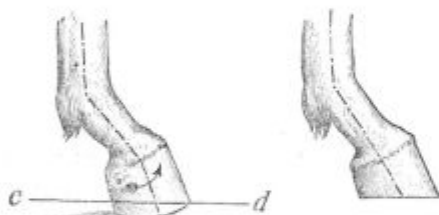
oziru v odločno južnem vinorodnem podnebjju, kakor v Vipavi, na Goriškem, v Istri i. t. d. Drugače je z njo tudi v odločno severnem, nevinorodnem podnebjju, kakor na Gorenjskem, na Pivki i. t. d. V teh krajih parmene ne kaže te velike napake, in sicer zato ne, ker se tam, kadar se prične spomladansko vreme, to tudi kolikor toliko enakomerno nadaljuje. Na Dolenjskem in Spodnjem Štajerskem pa čestokrat po več tednih najlepšega toplera, spomladanjega vremena kar namah zopet nastopi huda zima, in debela parmene, kjer se je sok že zgodaj začel gibati, popokajo, in na njih se napravi ozeblina, ker je sok pod lubadjo zmrznil.

Za take kraje je torej za vzgojo lepih, ravnih debel v drevesnici, torej za prvo požlahtnitev divjakov pri tleh, jemati cepiče drugih vrst, to je takih, ki sicer tudi lepa debela delajo, ki pa ne pozebejo tako lahko kakor parmene. In take vrste bi bile: virginijski rožnik, kaselska rajneta, čelini, sedmograški tafelček, šviška rothenhavška lesnika. Virginijski rožnik kakor tudi čelini sta se v zimi leta 1901. v drevesnici novomeške kmetijske podružnice gledé

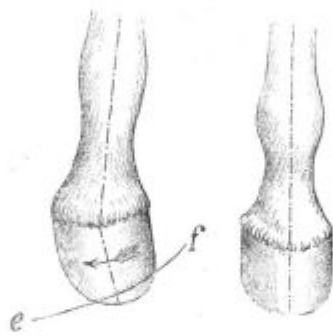
Podoba 3.

Podoba 4.

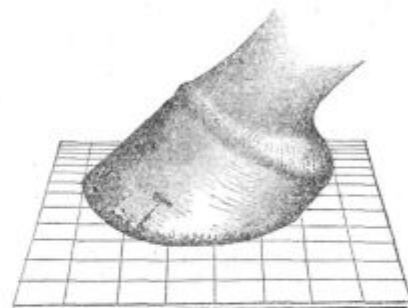
Podoba 5.

Podoba 6.

Podoba 7.

Podoba 9.

Podoba 8.

pozebe izkazala tako trdna, da se iz njih lahko vzgajajo visoka debela, ne da bi jih bilo treba skrajševati, torej s terminalnim popom. Pri ostalih vrstah to ni mogoče, ker debelcem vršički nikoli ne dozore popolnoma in ker jim vsled tega vršički skoraj vsako leto bolj ali manj pozebejo. Sicer se pa ne da tajiti, da imajo kolikor toliko prav tisti sadjarji, ki pravijo, da bi bilo najbolje visokodebelnatemu sadnemu drevju debela vzgajati iz divjakov, torej brez dvakratnega požlahtnjenja.

R. Dolénc.

Skrb za kopita žrebet.

Če naj iz žrebeta zredimo dobrega konja, moramo poleg vsega drugega že iz prvega pričetka obračati skrb tudi na kopita.

Ko žrebe pride na svet, prinese s seboj na kopitnem podplatu precej debelo roženo plast, ki naj se nikar umetno ne odstrani, kakor se čestokrat dogaja, temveč naj se pusti, da sama odpade, oziroma se obrabi.

Ozka, strma in visoka kopita dobe konji, ki so kot žrebeta morali veliko hoditi po zelo trdih tleh, povševna in široka kopita pa tisti, ki so hodili po mehkih, vlažnih ali močvirnih tleh.

Napačne kopitne oblike so večinoma posledica slabo postavljenih nog, vendar se pa tudi dogodi, da slaba in napačna kopita dajo povod nepravilnostim na nogah. Iz tega sledi, da slabo zrastle kopit ni zane-

marjati. Če se žrebeta večinoma po ves dan pasejo, potem porezovanje kopit ni ravno potrebno, kajti nekaj roga se obrabi in drug prirašča.

Če imajo torej žrebeta priliko, da se neovirano in zadostno gibljejo na planem, potem zadostuje, da jim kopita pregledamo vsakih osem tednov in po potrebi napačno zrastle popravimo.

Če je prstna kopitna stena predolga, kakor kaže pod. 3., in je vsled tega kopitni člen prestegnjen, pri čemer klonilne kite veliko trpe, potem je prstno steno pri *ab* porezati, da kopito dobi obliko, kakor jo kaže podoba 4.

Kadar je peta predolga (pod. 5.), se ta poreže pri *cd*, da kopito dobi pravo obliko (pod. 6.).

Včasih je prstna stena obrnjena v notranjo stran (pod. 7.), in v tem slučaju se poreže kakor kaže črta *ef*, da se zravna kakor kaže podoba 8.

Pozimi je kopita večkrat pregledovati, in sicer vsake tri tedne. Kopita naj se pa nikdar zato preveč ne porezujejo, da bi bila manjša in lepša videti. Posledica premočnega prirezo-

vanja je navadno neka čudna in občutljiva hoja. Poševna in široka kopita naj se nikdar ne porezujejo, kvečjemu ozka, visoka in strma.

Če se kopito razkolje, potem naj se kopitni rob skrbno na okroglo obreže in nad razpoko naj se počez vžge primerno globoka črta, kakor kaže 9. podoba. Najbolje je podplat in strelo kolikor mogoče malo rezati.

Kopitne strele ni nikdar slabiti s porezovanjem. Če se pri žrebetih, ki se vzrejajo večinoma v hlevu (kar je seveda slabo), zapazi, da se delajo na podplatu in zlasti na beli črti razpoke in jamice, potem je te skrbno očistiti, izpraskati in vse globine zamazati z lesnim katranom (kolomazom). Če žrebeta redkokdaj pridejo iz hleva, naj se jim kopita pogosto izpirajo z mrzlo vodo. Medstrelno jamico in jamici, ki sta na vsaki strani med strelo in kotnima zagozdama, je pri izpiranju zdrgniti s kako trdo sčetje.

Če žrebe nima nikake prilike, da bi se gibalo na planem, vpliva to zelo slabo na kopito, ker se strela ne krepi, kopito raste na široko in rog izgubi prožnost.

Da se žrebeta pravočasno privadijo na oskrbovanje kopit, zato jih je že od mladega privajati na vzdiganje nog. Pri tem delu je potrebna potrpežljivost in previdnost. Nikdar naj se ne skuša uporno žrebe premagati z vso silo na sirov način. Najprej je skušati nogo dvigniti z lepim prigovarjanjem, in če žrebe uboga, naj se obdaruje s koščekom sladkorja, malo ovsa itd. Če se je žrebe privadilo nogo malo dvigniti, potem naj se skuša še više dvigniti jo ter nekaj časa dvignjeno

držati. Hitro naj se žrebe ne prijema za nogo, ker bi ga utegnili ostrašiti. Božanje in čehljanje vzbuja pri žrebetih vedno prijeten občutek. Nog ni nikdar previsoko dvigati ali zvižati, ker to boli in vzbuja upornost; žrebeta vsled tega lahko postanejo bojazljiva in nezaupna. S premočnim dviganjem in vklonjevanjem nog se lahko tudi členi pokvarijo.

Zelo je tudi priporočeno žrebeta zgodaj privaditi na uzdo in na prepeljevanje.

Kmetijske razmere na Kranjskem.

Naš kmetijski stan je na smrt bolan; on potrebuje dobrih in večjih zdravnikov. Takih ima pa prav malo; zdravijo ga večinoma zdravniki-šušmarji po tistem načinu, kakor so v starih časih zdravili ljudi, ko še niso poznali notranjosti človeškega telesa in delovanja njegovih posameznih delov. Pri nas zdravijo hiranje kmetijskega stanu na razne brezuspešne načine, ne dosežejo pa gotovo nič, ker zdravijo le bolezen, namesto da bi odpravili vzrok bolezni. V novodobnem zdravstvu velja načelo, da je pred vsem bolezen preprečiti, če se pa vendar pojavi, najprej odpraviti njen vzrok. To načelo veljaj tudi pri zdravljenju našega kmetijskega stanu. Glejmo torej, da naš kmetijski stan sploh ne bo hiral, če pa že hira, odstranimo vzroke! lščimo pravi vzrok, odstranimo ga, in potem ne bo težko bolni kmetijski stan ozdraviti, t. j. dovesti ga do blagostanja. Ali je pa vzrok propadanju kmetijstva na Kranjskem našim kmetijskim rešiteljem znan? Ne, oni brezmišlno ponavljajo tisto, kar se že nekaj let sem brez vsake podlage trdi, ali kar čitajo po knjigah, ki niso pisane za naše razmere. Vzrok propadanju kmetijstva je na Kranjskem poseben, kakor so sploh naše razmere posebne in izredne. Če hočemo priti do pravega vzroka, moramo enako anatomu in fiziologu proučiti vse razmere našega kranjskega kmetijskega telesa, in na podlagi tega proučevanja moremo šele izvajati prave vzroke. V nastopnih spisih hočemo to narediti in končno doprinesti dokaz za gorenjo trditev.

1. Koliko je kmetijskega stanu na Kranjskem, kolika je njegova posest in koliko prideluje.

Kranjska ima 498.958 prebivalcev, in od teh jih je 355.229 ali slabe tri četrtine so kmetijskega stanu.*)

Od vseh prebivalcev kmetijskega stanu je 55.682 samostojnih kmetovalcev, 73 kmetijskih uradnikov, 158.667 kmetijskih delavcev, 14.179 kmetijskih dni-narjev, 126.062 kmetijskim družinam pripadajočih ljudi (otrok i. t. d.) ter 566 poslov, ki se sicer ne pečajo s kmetijstvom, ki pa pomagajo gospodarju, ki se od kmetijstva živi.

Od 55.682 samostojnih kmetovalcev jih išče postranski zaslužek pri gozdarstvu 672, pri obrti 7758, pri kupčiji 1096, drugod 560, torej skupaj 10.086 posestnikov. Iz teh števil je razvidno, da išče na Kranjskem vsak peti posestnik postranskega zaslužka.

Vsa Kranjska dežela meri 995.583 hektarov. Od teh je:

147.383	hektarov	njiv,
171.200	"	travnikov,
7.412	"	vrto,
11.631	"	vinogradov,
156.341	"	pašnikov,

*) Ker izid ljudskega štetja iz l. 1900. še ni objavljen, smo porabili števila ljudskega štetja iz l. 1890.

13.646	hektarov	planin,
442.309	"	gozda,
1.625	"	vodovja,
44.036	"	stavbinskega in neplodnega prostora.

V 345 občinah s 3.307 mesti, vasmi, seli je 84.144 hiš, katerih stoji 4074 praznih. Od teh hiš se lahko reče, da jih je 80.000 lastnina kmetovalcev.

Živine je na Kranjskem:

1.)	konj, in sicer:	žrebet, letnikov	1.163
		žrebet, dve in tri leta starih	1.353
		kobil	10.406
		valahov (skopljenec)	10.327
		žrebcev	522
		skupaj	23.771
2.)	govedi, in sicer:	telet (pod enim letom)	27.122
		bikov	3.856
		telic, mladih	19.969
		telic, brejih	9.473
		krav	84.729
		volov, mladih	25.816
		volov v rabi	56.648
		skupaj	227.613
3.)	ovac, in sicer:	pod dve leti starih	10.404
		starejših ovac	38.695
		ovnov in koštrunov	4.363
		skupaj	53.462
4.)	koz, brez razločka		38.695
5.)	prasičev, in sicer:	pujskov	7.458
		prasičev do enega leta	39.700
		starejših pitanih in plemenih prasičev	47.827
		skupaj	94.985

V nastopnem pregledu priobčimo, koliko prostora je določenega za posamezne poljščine, koliko se pridelava vsega skupaj in koliko na leto in na hektaru. Števila so povprečna ter so sestavljene na podstavi desetletnih podatkov, t. j. od l. 1892. do l. 1901.

Pšenice se pridelava na	20.579 ha	182.194 q	ali 8'9 q	na ha
rži	"	15.605 "	117.925 "	7'6 "
ječmena	"	14.546 "	121.236 "	8'3 "
ovsa	"	19.162 "	170.529 "	8'9 "
turščice	"	16.221 "	213.062 "	13'1 "
prosa	"	10.358 "	126.849 hl	17'5 hl
ajde	"	19.646 "	190.590 "	9'7 "
sočivja	"	4.230 "	36.045 "	8'5 "
lanenega semena	"	819 "	4.843 q	5'9 q
prediva se pridelava	"	819 "	3.365 "	4'1 "
krompirja	"	21.774 "	1.650.172 "	75'8 "
pese	"	1.008 "	108.720 "	107'8 "
strniščne repe, korenja	15.688	1,233.562	"	78'0 "
zelja se pridelava na	2.573	292.458	"	113'7 "
detelje suhe	"	17.779	695.600	"
krmskih zmesi	"	779	20'321	"
deteljnega semena	"	941	2.468	"
sena na travnikih	171.199	3,909.057	"	22'8 "
Vina se pridelava na	11.631	121.433 hl	"	10'4 hl

Namen vinarske zadruge v Novem Mestu.

(Govoril V. Rohrman na shodu v Vavti Vasi).

Vinska trgovina se je v zadnjih letih močno razvila po drugih deželah. Povsodi lahko opazujemo, kako se udeleženci trudijo, da se olajša nakup in prodaja vina in se na ta način povzdigne kupčija. V raznih

krajih so zaraditega nastale velike in dobro urejene trgovine; in izmed teh so posebno važne tiste, ki so osnovane na podlagi združnega zakona, ker se pri teh steka ves dobiček nazaj v žepe vinogradnikov.

Na Tirolskem je veliko vinskih trgovin, deloma v zasebnih, deloma v združnih rokah. Izmed teh moram omeniti zlasti vinarsko zadrugo v Tridentu, ki lepo napreduje in neizmerno koristi ondotnim vinogradnikom. V Istri deluje v tem oziru posebno uspešno vinarska zadruga v Pulju. In ravno tako skrbé take trgovine tudi po drugih vinskih deželah: po Goriškem, Štajerskem i. dr., da se vinski pridelek laže prodaja. Povsodi si prizadevajo, da se vinska kupčija pospešuje; in reči moramo, da vse te trgovine delujejo tako uspešno in tako koristno, da bi trpela vinska trgovina in z njo vred vsi ondotni vinogradniki neizmerno škodo, če bi prenehale s svojim delovanjem; tako potrebne in tako važne so postale v današnjih časih.

Pri nas nimamo nobene take trgovine. Dosedaj tega tudi treba ni bilo, kajti v prejšnjih časih konkurenca ni bila tako silna in nevarna; v zadnjih letih pa sploh nismo imeli toliko vina, da bi ga ne mogli prodati; nasprotno, vina nam je manjkalo, tako da smo ga morali uvažati iz Istre, Goriškega, Tirolskega in Štajerskega.

Toda razmere se bodo v tem oziru, če Bog da, v kratkem izpremenile. Če bo delo po naših vinogradih tako lepo napredovalo, kakor napreduje sedaj, potem bomo imeli v malo letih zopet toliko vina, kakor smo ga imeli v prejšnjih časih. Po naših kletah bo zopet toliko vina, da ga bo treba prodajati v druge kraje, kar bo pa v očigled današnji konkurenci le tedaj mogoče, če bomo z našim vinom lahko izpodrivali vnanja vina, ki sedaj preplavljajo naše kraje. V to svrha bo pa treba tudi pri nas kaj storiti, da se povzdigne vinska trgovina.

Glavna skrb nam bodi, da nazaj pridobimo naše prejšnje odjemalce, ki se sedaj zalagajo z istrskimi in drugimi vini. To bomo dosegli, če bomo vbodoče pridelovali izvrstna vina, in če bomo vso kupčijo tako olajšali našim odjemalcem, kakor jo olajšujejo po drugih vinskih deželah.

Od Vas, vinogradniki, je pri tem največ odvisno. Potrudite se, da bodete zanaprej pridelovali boljša vina kakor dosedaj. Sadite dobre trte, ki se Vam na podlagi dosedanjih izkušenj priporočajo od večšakov, in napredujte tudi v kletarstvu, ki je po naših krajih še močno zaostalo.

To pa še ni zadosti! Razen tega je treba, da tudi pri nas kaj storimo za povzdigo vinske kupčije. Vinska trgovina se je dandanes po drugih deželah tako razvila in gre kupcem tako na roko, da ne smemo več zahtevati, da bi nas vinski kupci obiskovali po naših oddaljenih zidanicah. Taka kupčija je silno težavna za kupca; ona je zamudna in povzroča mnoge stroške in tudi neprijetnosti. Od naših rojakov na Koroškem, Gorenjskem itd. torej ne moremo zahtevati, da bi hodili vina pokušat in kupovat po raznih zidanicah. Boljši, to je večji odjemalci, kakor n. pr. hotelirji in veliki gostilničarji po mestih, tudi vajeni niso take kupčije. Oni hočejo, da se jim ponudi prilika za nakup večjih množin vina, ki ga lahko dobé brez posebnih stroškov in poti. Po malem kupovati tudi ne utegnejo in češče tudi nimajo potrebne sposobnosti. Zaraditega pa zahtevajo, da se jim pošlje vinska pokušnja. To pokušnjo dajejo svojim gostom v presojo, in po teh se še najbolj ravna, ali se vino kupi ali ne. Ti odjemalci

tudi zahtevajo, da se jim ponudi v večji množini vino enake kakovosti, tako da se lahko založé z njim za vse leto, da ga vse leto točijo in jim ni treba nastavljeti vsak hip kako drugo vino. Kaj takega bomo pri nas le v tem slučaju dosegli, če si tudi pri nas po vzgledu drugih dežel uredimo vinsko trgovino.

In da pridemo do take trgovine, ki bo lajšala nakup dolenskega vina in omogočila tudi dobavo večjih množin vina, zato se je v Novem Mestu osnovala vinarska zadruga.

Glavna naloga te zadruge bo torej ta, da bo od vinogradnikov kupovala dobro in pošteno dolensko vino in ga prodajala naprej, in sicer pred vsem v tiste kraje, kjer si hočemo za bodočnost zagotoviti prodajo naših vin. Zadruga bo poiskala ugodna tržišča, pred vsem v Ljubljani, na Gorenjskem, Koroškem in v Kočevju. Tako upa, da bo z dobro postrežbo in s poštenim ravnanjem ne samo pridobila starih svojih odjemalcev, ampak tudi novih.

Razen tega bo zadruga delovala tudi na to, da preneha kupčija s ponarejenimi cvički, ki se je v zadnjih letih pojavila po nekterih krajih in je mnogo škodila dobremu imenu dolenskega vina. Mnogo take brozge se je potočilo na Kranjskem in drugodi, večkrat tudi le iz tega vzroka, ker gostilničarji niso vedeli, kam bi se obrnili, da bi dobili pošteno dolensko kapljico, in so bili na ta način svojim gostom nasproti primorani kupiti, kar se je dobilo za dolensko vino. Prodaja takih ponarejenih vin se mora ustaviti, in zato hoče zadruga v to svrha vse potrebno ukreniti.

Vinarska zadruga bo pa tudi kolikor mogoče posredovala pošteno vinsko kupčijo. Njena klet bo imela prostora le za nekaj sto hektolitrov. Zato hoče tudi sicer vse ukreniti, kar je treba, da se pospešuje vinska trgovina na Dolenskem. Posebno v dobrih letinah bo prirejala po zgledu drugih dežel takoimenovane vinske trge, in bo nanje vabila vinske kupce iz domačih in vnanjih krajev in bo na ta način spravljala v zvezo vinogradnike in vnanje kupce.

Naloga vinarske zadruge je torej obče koristna in še posebno važna za novomeški in krški okraj. Ker bo postala s tem svojim delovanjem merodajna za ugodni razvoj vinske trgovine in ker bo vplivala tudi naboljšanje dolenskega vinstva sploh, je bila njena ustanovitev tudi nujno potrebna.

Govornik je na to pojasnil uredbo zadruge in je navzoče vabil k pristopu.

Mlekarsko knjigovodstvo.*)

(Piše M. Ivančič.)

(Dalje.)

Praviloma bi morali torej izračuniti vsakemu združniku posebej, koliko smo iz njegovega mleka dobili v mlekarnici masla in koliko je še ostalo pinj. in posnetega mleka — potem pa še dotično vrednost, ki pripade tem izdelkom.

To bi bilo prezamudno, če bi ne imeli posebnih tabelic, ki nam prihranijo vsaktero množenje in sploh računanje. Na pr. je množina masla, ki ga dobim iz mleka gotove tolačobe, že izračunjena v taki tabelici:**)

*) Nadaljevanje iz lanskega »Kmetovalca«.

***) Pripomnimo naj že na tem mestu, da izide v zalogi »Goriške tiskarne« posebna knjižica, ki bo imela to in vse druge za pravilno in pravično plačevanje mleka potrebne tablice, ter bo torej zadoščala najvažnejšim potrebam naših mlekarnic.

mleka kilogramov	tolščobnih odstotkov v mleku							i. t. d.
	2·80	2·85	2·90	2·95	3·00	3·05	3·10	
10	0·31	0·31	0·32	0·32	0·33	0·34	0·34	
20	0·61	0·62	0·63	0·65	0·66	0·67	0·68	
30	0·92	0·93	0·95	0·97	0·99	1·01	1·02	
40	1·22	1·24	1·27	1·29	1·32	1·34	1·36	
50	1·53	1·56	1·59	1·62	1·65	1·68	1·71	
60	1·83	1·87	1·90	1·94	1·97	2·01	2·05	
70	2·14	2·18	2·22	2·26	2·30	2·35	2·39	
80	2·44	2·49	2·54	2·58	2·63	2·68	2·73	
90	2·75	2·80	2·85	2·91	2·96	3·02	3·07	
100	3·05	3·11	3·17	3·23	3·29	3·35	3·41	
	i.	t.	d.					

Seveda je ta tabelica (kakor vse druge) izračunjena tudi za najmastnejše mleko.

Če preiščem mleko kakega združnika na tolščo, mi je po tej tabelici takoj znano, koliko dobim masla, če grem v koloni, kjer je na čelu zabeležena dotična tolščobna množina, toliko navzdol, da pridem vodoravno do množine mleka, ki jo je dotičnik oddal. *A* je prinesel na pr. 100 kg 3% mleka, to iznaša 3·29 kg masla. Ja, pa to še ne zadostuje, da mu pravično poplačam oddano mleko. Res! Zato smo izračunili še drugo tabelico:

Cena 1 kg masla kron	tolščobnih odstotkov v mleku							i. t. d.
	2·80	2·85	2·90	2·95	3·00	3·05	3·10	
2·12	6·47	6·59	6·72	6·85	6·97	7·10	7·23	
2·14	6·53	6·66	6·78	6·91	7·04	7·17	7·30	
2·16	6·59	6·72	6·85	6·98	7·11	7·24	7·37	
2·18	6·65	6·78	6·91	7·04	7·17	7·30	7·43	
2·20	6·71	6·84	6·97	7·11	7·24	7·37	7·50	
2·22	6·77	6·90	7·04	7·17	7·30	7·44	7·57	
2·24	6·83	6·97	7·10	7·24	7·37	7·50	7·64	
2·26	6·89	7·03	7·16	7·30	7·44	7·57	7·71	
2·28	6·95	7·09	7·23	7·36	7·50	7·64	7·77	
2·30	7·02	7·15	7·29	7·43	7·57	7·71	7·84	
	i.	t.	d.					

Ta nam pa takoj pove, koliko je vredno dotično mleko, če je cena maslu določena. *A* dobi torej za oddanih 100 kg 3% mleka, če je cena masla 2·16 K: $3·29 \times 2·16 = 7·106$ ali 7 kron 11 vin. (0·6 vin. = 1 vin.) ali pa za vsak kg 7·11 vinarjev. To pa dobim tudi brez računa, če pogledam v tabelico II. navpično pod 3% in vodoravno pod 2·16.

Pravzaprav je za pravično plačevanje mleka naš račun s pomočjo zadnje tablice jako priprost. Kakor hitro preiščem mleko na njega tolščobo, pogledam v tablico II. in oziraje se na ceno mlekarničnemu maslu dobim takoj vrednost posamičnega mleka. Pri tem je malo več dela kakor če računam po starem kopitu; zamudno je kvečjemu preiskovanje mleka. — Ali je pa to sploh koristno? — Gotovo! — V mlekarnicah, kjer

plačujejo samo po teži in se mleko nič ne preiskuje, je prav lahko, da kdo prinaša vodeno mleko. Sploh bode vsakdo gleštal le krave, ki dajejo mnogo, četudi vodenega mleka; živinoreja nima zato pravega cilja, združniki so medseboj nezaupni, ker ni nobenemu dokazano, da daje neposneto, nepopačeno mleko; celo mlekarja sumničijo in dražijo, ker iz vodenega mleka ne more napraviti veliko masla. To sila nezdravo razmerje neha, kakor hitro se prične mleko plačevati po tolščobi. Živinoreja se razvija na pravo stran — in to je pač glavni naš cilj — kmet začne rediti „maslene krave“, ker je mlečna vrednost v tolščobi. Preiskovanje mleka pa daje tudi načelstvu zagotovilo, da se pomirijo tudi najsitnejši združniki in večjidel prepri v zadrugi; daje mu zanesljivo merilo, s katerim lahko vsak čas pregleduje in pretehtuje mlekarjevo delovanje, a mlekar dobi končno s preiskovanjem najboljšo podlago umnega mlekarstva.

Napram tolikim koristim se pač nobena zadruga ne more odreči plačevanju mleka po tolščobi. — Vprašamo še, kako naj se plačevanje po mlekarnicah uredi, ko so tako različne, da ni ravno maslo povsodi glavni izdelek. Cena mleku se potem kako drugače uravna. Da nam bo možno jasno odgovoriti na to vprašanje, razdelimo mlekarice takole:

I. v take, ki izdelujejo samo maslo, ki posneto in pinjeno mleko vračajo svojim združnikom — imenujemo jih lahko izkratka „maslarnice“;

II. v take, katerih glavni izdelek je še vedno maslo, postrani pa delajo še nekaj sira ali pa prodajajo mleko, smetano, izdelujejo sladki sir ali čuč i. t. d. Pri vsem tem daje maslo glavni dohodek;

III. v take, ki izdelujejo le masten sir — pravimo jim „sirarnice“;

IV. one, ki imajo sicer glavni dohodek iz mastnega sira, postrani pa izdelujejo nekaj masla, ali pa prodajajo mleko, smetano i. t. d.

Vsaka naših mlekaric se da uvrstiti v ta ali oni oddelek. Poglejmo torej, kako bi pravilno uredili plačevanje mleka v njej.

Ako imamo maslarnico, plačujemo kakor že opisano, da izračunimo mlečno ceno po ceni masla s pomočjo tabelice II. Od tega števila odbijem desetino gospodarskih stroškov (ker se ti razdele po kilogramih mleka), ostanek pa pomnožim tolikokrat, kolikor kg mleka je dotičnik oddal, in tako dobim natančno izplačilno vsoto. Tako na pr. dobi *A* za 100 kg 3% mleka $7·11 - 0·7 = 6·41 \times 100 = 641$ kron in 41 vin. Račun je zelo preprost. Zapomniti si moramo samo, da mi je cene maslu izračunati tako, da določim najprej s pomočjo I. tabelice, koliko kg masla dobim iz vsega došlega mleka, ne oziraje se na to, ali se ta množina ujema z ono v resnici prejetega masla, ter da delim vse dohodke v to število izračunjenega masla.

Recimo, da je prišlo v mlekarnico meseca novembra 20.400 kg mleka, kterega tolščobo smo povprečno določili na 3·60%, ter dobimo po I. tabelici iz njega 818·02 kg masla. Skupnih dohodkov je 1766·92 kron, torej se pokaže za maslo: $1766·92 : 818·02 = 2·16$ kron kot merodajna cena pri izplačevanju. *A* dobi torej pravilno za 3% mleko (glej II. tabelico) 7·11 vin. za vsak kg.

V II. točki opisane mlekarnice naj plačujejo takole: Najprej ločimo mlekarnične izdelke v tolste in puste. Dodohke iz tolstih izdelkov (prejemke iz prodanega masla, smetane, mleka, mastnega sira i. t. d.) razdelimo kakor zgoraj po „tolščobnih enotah“ ali izkratka po tolšči v mleku; dohodke iz pustih (iz

posnetega in pinjenega mleka, sladkega sira, siratke) pa po „mlečnih enotah“, to se pravi po kilogramih mleka.

V pojasnilo:

Mlekarnica v B... je imela v decembru naslednji promet: Došlo je mleka 17.429 kg, prodalo se ga je 1148 kg, sesirilo 563 kg, posnelo 15.718 kg; smetane se je dobilo 3099 ter se je prodalo 16 kg; posnetega mleka se je dobilo 12.623 kg ter se ga prodalo 886 kg, zadržnikom se ga je dalo 889, sesirilo 10.848 kg; masla se je izdelalo 640 kg, pinjenega mleka se je dobilo 2459 kg ter se ga je dalo zadržnikom 168 kg, sesirilo 2267 kg.

Za plačevanje mleka razdelimo torej dohodke takole:

A po tolščobnih enotah:

a) iz prodanega mleka	183·68 kron
b) „ prodane smetane	12·80 „
c) „ prodanega masla	1382·40 „
d) „ sesirjenega neposnetega mleka*)	58·55 „
	<hr/>
	1637·43 kron

B po mlečnih enotah:

e) iz prodanega posnetega mleka . .	35·44 kron
f) „ družnikom**)	26·67 „
g) iz prodanega pinjenega mleka za- družnikom	5·04 „
h) iz posnetega in pinj. mleka sirjenega (prejelo za sladki sir in siratko)	543·00 „
	<hr/>
	610·15 kron

Ko smo najprej razdelili vsoto 1637·43 kron po tolščobnih enotah, moramo pred vsem izračunati, koliko bi dobili masla iz vsega došlega mleka, t. j. iz 17.429 kg, ker moramo pač zadržnikom plačati tudi ono tolščobo, ki ni šla ravno v maslo (bodisi v sir ali v prodano smetano i. t. d.). Ako ima torej mleko povprečno 3·70 % tolščobe, bi dobili masla po I. tabelici 719·82 kg ali okroglo 720 kg. Če razdelimo na te kg prejeme pod A, $1637·43 : 720 = 2·27$, poizvemo ceno enemu kg masla, ki naj velja pri izplačevanju mleka. Ker računamo z okroglimi števili, skrajšamo to na 2·26, saj se morebitni ostanek tako vpiše prihodnjemu mesecu na dobro. Ko vemo, koliko vrže 1 kg masla, pogledamo dalje v II. tabelico, koliko dobi na pr. zadržnik št. 18, ki ima 3·15 % tolščobe v oddanih 1000 kg mleka. Cena je enemu kg 7·84 vin. Tej dodamo še nekaj iz pustih izdelkov. Ti dohodki pod B se pa razdele po kilogramih, torej takole: $610·15 : 17·429 = 3·50$ vin.; ker je posneto in pinjeno mleko približno povsem enako, pripade vsakemu zadržniku ta dobiček (če ga smemo tako imenovati) popolnoma v razmerju s kilogrami oddanega mleka. Odštejem mu potem (gospodarske) obratne stroške, ki se tudi razdele po kilogramih in ki znašajo v decembru 136·40. Račun se glasi: $136·40 : 17·429 = 0·78$ vin.

Preglejmo še enkrat ves račun zadržnika št. 18: Oddal 1000 kg mleka s 3·15 % tolščobe;

* Mleko, ki ga pri sirjenju prilivamo posnetemu, da zboljšamo sladki sir, zaračunamo po isti ceni, kakor se je izplačalo v prejšnjem mesecu. V tem slučaju po 10·4 vin.

** Če se vrača kaj posnetega ali pinjenega mleka zadržnikom, se po takih mlekarnicah to vselej zaračuna, in sicer navadno po 3 vin. kg tega kakor onega; to znatno olajša računanje.

dobi na tolščobnih enotah	7·84 vin.
„ „ mlečnih „	3·50 „
	<hr/>
skupaj	11·34 vin.
po odbitku gospodarskih stroškov	0·78 „
	<hr/>
ostane izplačilna cena	10·56 vin.
in za 1000 kg mleka torej	105 K 60 vin.

(Dalje prihodnjič.)

Kako sadna drevesa saditi v slabo zemljo, da dobro rasto.

Na to vprašanje odgovarja izkušen sadjar takole:

1. Jamo, kamor hočeš drevesa saditi, izkoplji, če le moreš, že nekoliko tednov, predno sadiš. Če sem mislil drevesca saditi jeseni, izkopal sem jim jame kmalu po otavi, če sem jih hotel pa spomladi, izkopal sem jih že jeseni. To je zato dobro, ker izkopana zemlja potem dalje časa leži na zraku, solncu in dežju ter se jako zrahlja in napije rodovitnosti izpod neba.

2. Jame izkopljem kar se da plitve, po 1 čevljev globoke, po 3—5 čevljev pa široke, da so podobne plitvim skledam ali dlani človeške roke; po takih jamah se drevesne korenine dobro razširijo.

3. Rušino porežem toliko globoko, kolikor globoko ji segajo korenine, ter jo denem nastran. Prvo zemljo, tik pod rušinami, denem posebej nastran, ker je površna boljša od spodnje, ki jo tudi posebej položim na drugo stran. Kadar je jama izkopana, denem rušine na dno, toda narobe, ter jih precej dobro pomendram in potlačim. In tako pustim jamo prazno, dokler ne pride čas saditve. Posebno koristno je tudi drevju, če v jame, dokler so še prazne, potrosiš nekoliko dobro podelanega gnoja. Dež izpira gnoj, in gnojnica se iz njega odceja v globino. Ta gnoj pa moraš zopet iz jame pobrati, ko sadiš drevesca.

4. Kadar drevesca sadim, pa takole ravnam: Najprej zataknem kol sredi jame, potlej pospem nekoliko boljše zemlje po rušini in na njo postavim drevo, ki sem ga v to jamo namenil, ga privežem h količu, toda ne pretesno, da se laže z zemljo vred poniža in usede. Z ostalo boljšo zemljo (če nimam posebno dobre pri rokah) skrbno zaspem korenine ter jih z roko lepo razprostrem, in sicer tako, da ne ostane nič praznega in presledkastega med njimi. Na to zaspem jamo po vrhu s tisto zemljo, ki sem jo nazadnje vrgel iz jame, in okrog drevesa napravim jamice, da se deževnica ali sicer voda, ki z njo zalivam drevo, ne odceja, ampak ostaja okrog njega.

5. Ako pa nastopi suho vreme, je treba drevesca pogostoma zalivati; ker so namreč plitvo posajena, se tudi hitreje posuše kakor globoko stoječa, in tudi zemlja je okoli njih še rahla.

6. Drugo jesen si oskrbim, če je le moči, pepela, dobre prsti ali pa prav podelanega gnoja in pospem te tvarine po rušini ter jo precej globoko podkopljem, toda pazim, da se korenine ne poškodujejo. Potemtakem je zemlja okrog drevesca zrahljana in pognojena, korenine nimajo samo v jami, ampak tudi zunaj nje dovolj rahle prsti in živeža, kar jim prav dobro tekne, in zato rastejo kvišku, da je veselje. Tako gnojenje in rahljanje prsti je in bo drevesom vselej prav koristno, torej tudi v poznejših letih. Kar zaradi prekopane prsti okrog dreves nakosiš manj sena, dobiš toliko več otave.

Tako sadim in obdelujem svoja drevesca že več let, in rastejo mi veliko hitreje in se veliko bolje obraščajo, kakor druga. Zato to ravnaje vsakemu živo priporočam.

Češpljevemu drevju v pohvalo.

Marsiktera plemena sadnega drevja so ob rasti zelo občutljiva; nektera mnogokrat pozebejo, druga rode zopet le ob ugodnih letinah, izvečine je vzgoja zelo težavna, pri mnogih je obiranje zelo sitno, in slednjič pa sadja še ne moreš lahko prodati.

Pri češpljevem drevju sadjar vseh teh težav skoraj ne pozna, zato se pa to drevje tudi skoraj povsodi nahaja, in to po obširnih posestvih z uzornim kmetijstvom kakor tudi pri revni koči.

Češpljevo drevo je sicer najnavadnejše, pa tudi najkoristnejše sadno drevo, in sicer zaradi naslednjih razlogov:

1. Ni druge vrste sliv, ki bi bile toliko priljubljena jed, kakor so sveže češplje.

2. Češplja se izvrstno suši in je kuhana sladka, a ne kisla kakor druge slive.

3. Iz češpelj se napravlja najboljša čežana in najboljše žganje.

4. Olupljene in posušene češplje brez pešek so najboljše sladka solata (kompot).

5. Češpljevo drevje rodi zelo obilno.

6. Češpljevo drevje je kaj lahko razmnoževati.

Ktero sadno drevje ima vse te dobre lastnosti? Zato se pa češpljevo drevo tudi nahaja po vseh zmerno gorkih krajih in v mrzlejšem podnebnju. — Ni je kmetske hiše, ki bi zanjo ne bilo češpljevega vrta, ni ga potoka, ne vlažne dolinice, kjer bi ne bilo tega koristnega drevesa. — Če pridemo v Banat, v Srem, vidimo tam celo obširne češpljeve vrte, celo velike graščine se pečajo tam s češpljevo vzgojo.

Kdor se hoče baviti s sadjarstvom v velikem, temu je eden prvih pogojev, da se pridelano sadje lahko potrga, oziroma spravlja, in da se tudi velike množine pridelka lahko zmagajo. Češplja se pa lahko otrese, sad se lovi na rjuhe, in videl sem v Banatu, kako so tudi otresli cele vrte češpelj, ki so jih potem z grabljami spravljali na kupe. Kdor ima toliko češpelj, jih spravi v sode in prilično pozimi žge slivovec, ki se po vsem svetu lahko spečava, in cena mu je toliko višja, kolikor starejši je, zato je mogoče počakati visokih cen.

Pri nas je pa v zadnjem času češplja zelo prišla ob svoje dobro ime, in to iz dveh razlogov. Prvič so razne gliviške bolezni češpljevo drevje močno napadale, vsled česar je bilo malo pridelka, in drugič so naši sadjarji imeli slabe uspehe z novonasajenim drevjem.

Proti boleznim na listju priporočamo češpljevo drevje škropiti kakor trte.

Kar se pa tiče novih nasadov, so pa bili največ zaraditega malouspešni, ker so se za saditev jemali mali koreninski izrastki, ki so se izkopali po češpeljnjakih ali pašnikih. Take, večinoma trnjeve sadike so malo ali nič vredne, in se ni čuditi, če iz njih ne zrastejo lepa, rodna drevesa. Tudi češpljevo drevje mora biti pravilno vzgojeno in cepljeno. Kmetijska družba ima letos v svoji drevesnici nad 4000 lepih visokodebelnatih, pravilno vzgojenih in dvakrat cepljenih češpljevih dreves, ki jih odda spomladi, zato opozarjamo gospodarje, da pridno segajo po njih.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 18. Kako naj hranim semenski grah, da se mi v njem ne zarede molji? (J. L. v P.)

Odgovor: V grahu se molji ne zarede, kadar se hrani, ampak že med rastjo. Oplojena samica hrošča graharja namreč poišče cvetoč ali ravnokar odevetel grah in položi na mladi grahov strok eno ali tudi več podolgovatih, rumenih jajec. Iz jajca izleze ličinka, se zabubi v strok, poišče mlado grahovo zrnce ter se vanje zadolbe. Luknjica na stroku in tudi na grahu se popolnoma zaraste, tako da odzunaj ni poznati, ali je zrno zdravo ali ne. Grah raste in se debeli, zunaj pa tudi ličinka, ki izprva le po malo je, da more grah zoreti, in šele potem ga v hramu dalje razjeda. — Grahar se najlaže zatre, če ves piškav grah, ki plava po vodi, zdrobimo s hroščecem vred, ali pa ga skuhamo ter ga pokrmimo. Pred vsem je pa paziti, da se piškav grah ne rabi za seme.

Vprašanje 19. Del vinograda imam že zasajen z ameriško trto montikola, a sedaj mi svetujejo naprej kako drugo vrsto saditi, češ da montikola ni za tak kamenit in suh svet kakor je moj. Ktero ameriško trto naj sadim v tak svet? (F. M. v Š.)

Odgovor: Za kamenit in suh svet, kakor je pri Vas na Krasu, je ravno meritikola primerna vrsta in Vam jo priporočamo naprej saditi. Ako pa svet ni presuh, potem Vam v drugi vrsti priporočamo portalis, ki tudi zelo dobro uspeva na Krasu. Morda pa teh trt ne poznate, zato Vas opozarjamo, da ima montikola listje podobno brezovemu listju, ter jo zato v nekterih krajih imenujejo brezovko.

Vprašanje 20. Krava, ki se je otelila 20. sept. 1. l., je požrla trebilo in od oteletitve sem hira, dasi drugače rada je in pije. Tudi pojati se noče. Kaj je temu vzrok in kako jo je zdraviti? (Fr. M. v S.)

Odgovor: Če krava rada je in pije, a vzlic temu hira, je očitno, da je bolna. Vzrok bolezni pa gotovo ni to, da je trebilo požrla; to kvečjemu kaže, da je bila krava že takrat bolna in da je ravno vsled bolezni imela nagnjenje lotiti se trebila. Da se krava ne poja, je posledica bolezni. Mi Vam ne moremo svetovati, ker ne vemo, za čim Vaša krava hira, zato morate poklicati živinozdravnika, ki bo bolezen določil in zdravil. Kadar bo krava ozdravela, potem bo prišla k moči in se bo pojala.

Vprašanje 21. Jaz potrebujem jako veliko ovsca za svoje konje. Ker je pa oves letos zelo drag in ga je vrhutega težko dobiti, zato vprašam, če ni napačno konjem pokladati turščico namesto ovsca? (F. Š. v Č.)

Odgovor: Turščica konjem pač prija, a jih preveč debeli, jih dela lene, in konji, s turščico krmljeni, se radi poté. Iz tega vzroka se morejo s samo turščico krmiti le težki konji za počasno vožnjo. Skušnja pa uči, da se drugim konjem, ki morajo tudi teči, brez škode lahko nadomesti tretjina ovsca s turščico, in pozimi celo polovica. Turščica naj se poklada zdrobljena.

Vprašanje 22. Našli smo v našem kraju premog in neko rudnino. Prosimo Vas pouka, ali je ta premog kaj vreden in kakšna rudnina je to. Kako je postopati, da si zagotovimo pravice do tega premoga, če je kaj vreden? (P. v S.)

Odgovor: Poslani premogovi vzorec je rjavi premog slabejše vrste, ki ima kakih 3000—4000 kalorij. Če se izplača ta premog kopati, ni zavisno samo od njegove kakovosti, temveč tudi od njegove množine. Po geološki karti sodeč pa v Vašem kraju ni upati na veliko žilo premoga, ker je Vaš kraj kredne tvorbe. Poslana rudnina je pa bituminozni glinasti škrljnik brez vsake vrednosti, ki je navaden spremljevalec premoga. Da si zagotovite pravico do premoga, si morate priskrbeti prostosled. Vsak prostosled velja na leto 2 K, prošnjo zanj je pa kolkovati s kolkom za 1 K.

Vprašanje 23. Kako je pomagati proti temu, ker moja dve leti stara krava izgublja mleko? (I. V. v B.)

Odgovor: Če krava izgublja mleko, se more odpomoči, če se odpravi vzrok temu. Vzroka pa mi ne vemo, zato Vam tudi ne moremo svetovati. Pač si pa ta vzrok lahko mislimo. Če je krava dve leti stara, torej je bila veliko prezgodaj pripuščena, ona še ni razvita, in zato se ni prav nič čuditi, če ima malo mleka in se hitro suši. Napaka je pa tem večja, čim slabše se krava krmi. Priporočamo Vam kravo dobro krmiti, da se dobro razvije; po drugem teletu bo potem gotovo boljša molznica.

Vprašanje 24. Sedem posestnikov nas je imelo skupen pašnik, ki smo ga pred leti med seboj razdelili. Večina nas pase vsak po svojem, le dva ugovarjata, se ne zmenita za naš sklep in paseta počez. Kaj nam je storiti, da pride sklep večine do veljave? (I. K. v S.)

Odgovor: Če je bila razdelitev opravičena in veljavna, česar mi seveda ne vemo in nam Vi tudi niste sporočili, potem nimate drugega pota kakor tiste, ki pasejo po tujem svetu, tožiti zaradi motenja posesti. Če ste pa skupni pašnik le zasebno med seboj razdelili, ne da bi vsak svoj delež dobil nase prepisanega, potem pa ta razdelitev skorajgotovo ni veljavna in dotičnikoma ne morete prepovedati, če se svojih starih pravic držata in počez paseta. V tem slučaju morate razdelitev dognati uradnim potom, kar se doseže, če le tretjina upravičencev zahteva nadrobno razdelbo.

Vprašanje 25. Moja krava je imela lansko leto kot prvesnica dvojčke, ki sta čez pet dni poginila, menda zato, ker je bila telica že pred porodom ovčičava. Koža se je pa tudi sedaj drži in krava ni več tako rejena kakor prej, dasi ima boljše klajo. Kaj je kravi in kako jo je zdraviti? (J. Z. v B.)

Odgovor: Vaša krava ima kožni ovčič in se torej ni čuditi, če sta dvojčka poginila. Dvojčki so že tako vedno bolj slabotni, če je pa mati bolna, pridejo pa še slabjši na svet, in torej ni čudno, če poginejo. Če je krava sedaj slabotna, je to čisto naravno; prvič jo je porod dvojčkov zelo oslabil, drugič je pa bolna. Ovčič na koži se mora pravočasno ozdraviti; če se zakesni, postane neozdravljiv in žival pogine za vodenico. Ovčič se zdravi s pridnim čenjenjem kože, kravi se daje dobra in tečna klaja ter se postavi v gorek hlev. Za zdravljenje se dajejo reči, ki prebavljanje pospešujejo. Nujno Vam priporočamo poklicati živinozdravnika.

Gospodarske novice.

* Današnje, drugo številko dobe le oni, ki so plačali udnino, oziroma naročnino za l. 1902. Dopolniljanje te številke se bo udom po nekterih podružnicah zakesnilo, ker so nam bile nabiralne pole prepozno doposlane in ni bilo mogoče naslovov do izdaje 2. številke urediti, oziroma pripraviti. Nekatere podružnice nabiralnih pol še sploh niso poslale; te pa nujno prosimo, da to nemudoma store.

* Seme krmske pese bo odslej družba tudi imela v zalogi, in sicer seme največje rdečkaste pese „mamut“ kg po 90 h, in rumene največje pese „mamut“ kg po 1 K.

* Deteljno seme bo družba oddajala spomladi kakor vsa leta dosedaj, in sicer izvorno kranjsko seme rdeče ali štajerske detelje kg po 1 K 30 h, in seme lucerne (nemške ali večne detelje) kg po 1 K 35 h z zavojem vred. Glede deteljnega semena opozarjamo, da je letos le malo dobrega blaga dobiti in da bo spomladi prav gotovo veliko pomanjkanje, zato naj si gospodarji seme pravočasno priskrbe, ker bo družba mogla zvršiti le one naročitve, ki bodo pravočasno došle, in bo mogla te cene sploh le vzdržati, dokler bo kaj kupljene

zaloge. Pripomnimo, da je vse deteljno seme, ki ga družba oddaja, preiskano od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju in je zajamčeno čisto predenice.

* Razna semena, kakor oves i. t. d. potem, semenski krompir, bo družba tudi oddajala spomladi svojim udom. Cene in vrste objavimo v prihodnji številki.

* Družba ima v zalogi in oddaja

rudninski superfosfat	100 kg po	7 K 25 h
kajnit	5 " "	— " "
kalijevo sol	12 " "	60 " "
zmlete lanene tropine	19 " "	— " "
živinsko sol	10 " "	56 " "
seme rdeče ali štajerske detelje	1 " "	30 " "
„ lucerne	1 " "	35 " "
izvirno rusko laneno seme	— " "	36 " "
seme rdečkaste pese „mamut“	— " "	90 " "
„ rumene „	1 " "	— " "

Vse cene veljajo za blago, postavljeno na ljubljanski kolodvor. Vsa gnojila se oddajajo v celih vrečah po 100 kg, le kalijevo sol tudi v vrečah po 50 kg. Lanene tropine se oddajajo v vrečah po 50 kg. Živinsko sol priskrbimo le tistim, ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano. Vse druge tu imenovane gospodarske potrebščine se oddajajo v poljubnih množinah. Če ni drugega dogovora, se vse naročitve zvrše po povzetju.

* Sadno drevje naj udje kmetijske podružnice na Bledu naroče do 9. februarja pri podružničnem načelniku. Tamkaj je tudi še 30 q Tomasove žindre v zalogi.

* Poziv p. t. amater-fotografom in drugim prijateljem slikanja na Kranjskem? Na VII. septembra t. l. v Znojmu na Moravskem od društva za varstvo avstrijskega vinstva prirejenem avstrijskem vinarskem shodu se namerava prirediti med drugim tudi poučen in zabaven večer, na katerem naj bi se razkazovale tipične in mične sličice, (predsavljaajoče nošo, trgatve, delavce pri raznem delu, življenje iz boljših časov itd.) iz ljudskega vinogradniškega življenja na Kranjskem. Stroški za te slike, ki jih je napraviti najkasneje do konca avgusta, se bodo na zahtevo povrnili. Če kdo čh. gg. graščakov in drugih posestnikov take majhne slike že ima, naj jih blagovoli za ta čas posoditi, in potem se mu zopet povrnejo. Ponudbe in slike je poslati potov. učitelju Fr. Gombaču v Ljubljani, ki daje tudi natančnejša tozadevna pojasnila

Listnica uredništva.

J. L. v P. Kteri zgodnji krompir je najboljši, tega ne moremo reči, ker je to zavisno od premnogih okoliščin. Tu velja edino le praktiška preskušnja.

A. K. v T. Hišo popravljati, kolikor je to v zvezi z navedno ohranitvijo hiše, je zavezan tisti, ki ima užitek od nje.

B. D. v S. O. Ako ima mati otrok domovinsko pravico v Vaši občini, kar je vzlic temu lahko, četudi ni bila v občini rojena, potem so otroci k Vam pristojni, in občina mora zanje skrbeti. Skrbeti morate, da doženete domovinsko pravico matere, oziroma, če so otroci zakonski, očetovo, ker se ta pravica ravna po zakonskem očetu, in le tedaj po materi, če so otroci nezakonski.

A. A. v Ž. Pilejev sladkor dobite v Ljubljani pri tvrdki J. A. Hartmann.

J. S. na R. Dotični predpisi nam niso znani, a pri okrajnem glavarstvu izveste vse podrobnosti.

M. H. v J. Na Vaše vprašanje Vam zato ne moremo odgovoriti, ker iz slabo popisane bolezni Vaših prasičev ne moremo posneti, ali imajo Vaši prasiči navadni izpuščaji, kakor se mnokrat pokaže pri pujskih, ali je dotična kožna bolezen gniloba ščetin, ali pa je garjavost. Popišite natanko, kako se bolezen kaže, kakšni so izpuščaji in kakšna je koža, potem Vam hočemo svetovati.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg-učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1902. Leto XIX.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 29. januarja 1902. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 100.— h do K 110.— h; nemška detelja (lucerna) K 12b.— h do K 130.— h; gorenjska repa K 100—102 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K —.— h; konopno seme K 20.— h do K 22.— h; kuminovo seme K 55.— h do K 60.— h.

Fižol: Rudeči ribniški K 16.— h; rudeči Hrvat K 15.— do K —.—; prepeličar (koks) K 17.— do K —.—. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čiščenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 24.— h do K 26.— h. brez dima sušene K 24.— h. do K 36.— h.

Orehi domači: K 24.— h do K 28.— h.

Ječice nove: K 4.— h do K 6.— h za 100 klgr.

Med čist: po K 70.— h do K 72.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 86.— h.

„ težke od 30 do 45 kg „ 74.— „ „ 76.— „

„ lahke „ 74.— „ „ 76.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličeve kože: po K 1.50 h do K 1.50 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 62 do 66 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 h za kg.

Kože lisic	po K 10.— do 10 50	} za par.
„ kun belic	„ 22.— „ 24.—	
„ rumenic	„ 30.— „ 36.—	
„ dihurjev	„ 6.— „ 6.50	
„ vidr	„ 17.— „ 18.—	

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 29. januarja 1902. Pšenica K 9.85 h, rž K 7.50 h, ječmen K 7.60 h, oves K 8.65 h, ajda K 7.10 h, proso K 7.80 h, tursica K 6.75 h, seno K 3.40 h, slama K 2.80 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 28. januarja 1902. Pšenica spomladanska K 9.75 h, rž K 8.18 h, oves K 7.80 h, tursica K 5.64 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Bukov in jelšev les

v deblih (Rundholz),

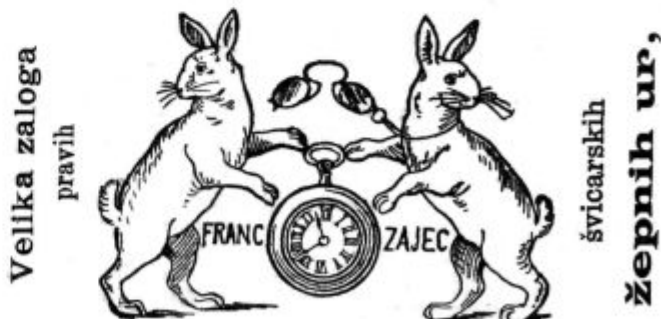
kupuje vedno (20—1)

G. Tönnies v Ljubljani.

Fr. P. Zajec,

urar in trgovec

Ljubljana, Stari trg št. 29.

budilke, stenske ure, verižice, prstane, uhane itd. itd.

Namizne oprave (Besteck).

Trgovina vseh optičnih predmetov

očal, barometrov, termometrov, daljnogledov itd.

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem natančno in z jamstvom. (12—2)

Nikelnasta remontoar ura od glđ. 1.90, Srebrna cilindar remontoar ura od glđ. 4.—

Ceniki brezplačno in poštne prosti.

Odlikovana kotlarska obrt

Ant. Križnič-a

v Kanalu
na Primorskem

— — —
Priporoča

žganjarske kotle vseh sistemov

k praktičnemu kuhanju žganja. — Za izborna delovanja vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamči.

Ilustrovan cenik pošilja franco.

Slavne mlekarnice in sirarnice, zahtevajte ilustrovan cenik vseh vrst in sistemov **sirnih kotlov**, katerega razposiljam brezplačno in franco.

Da se vsa dela trpežno, čedno in solidno izdelata, daje popolno poročstvo.

Mlekarnicam in kmetijskim zadrugam dovoljujem plačila na obroke (1-1)

Stanje hranilnih vlog:
15 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
okroglo 350.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maleletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštno hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice dobivajo se brezplačno. (6-2)

Stroji za poljedelstvo

vse vrste kakor: slamoreznice, vitla (gepeljne), mlatilnice, mlini za šrotati, kakor tudi mlini z kamni za moko, vodni mlini narejeni in z roko ali z konji za goniti, jekleni plugi, (Sistem Sack), travniške brane, stroji za kositi itd. itd.

Vse vrste trombe in cevi za vodovode.

Potem železniške šine, traverze, peči, štedilnike, okovi za vrata in okna, kuhinjska oprava itd. itd. dobi se najceneje in najboljše pri

Karol Kavšeka nasl. (5-2)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino (na debelo in na drobno in zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Samo stroji prve vrste.

Slovenski ceniki pošiljajo se na zahtevo brezplačno.

Umetno gnojilo!

Tvornica kemičnih izdelkov v Hrastniku,
priporoča
kmetovalcem za gnojenje travnikov, polja itd.
rudninski superfosfat

z 14 do 16% v vodi

razstopljive fosforove kisline, kateri je napram vedno se dražujoči Tomasovi žlindri, vsled brzega učinka in vsled obile vsebine mavca za tla, katerim primanjkuje apna neobhodno potreben. (19-1)

Franc Bremc,

ključarski mojster v Ljubljani,

Cegnarjeve ulice št. 12 (Vodmat)

priporoča se za izvršitev vsakovrstnih

ključarskih, stavbenih in umetnih del

nadalje za izvršitev in napeljavanje vsakovrstnih mrež za ograje pri vrtilih, potem mreže za modroce itd., itd., po najnižjih cenah. (13-2)

Kathreinerjeva
= Kneippova
sladna žava. =

Nobena gospodinja
naj ne odlaša dalje
uvesti to zdravo in
okusno kavino pijačo.

Grajščinsko oskrbništvo

viteza pl. Plessinga v Waldeggu, pošta Kirchbach
pri Gradcu,

prašičorejna postaja

c. kr. štaj. kmetijske družbe priporoča

plemene prašiče, marjaške in svinjce
največje bele angleške pasme, jorkširce. (4-2)

I. Vzgjajališče za semenska žita in krompir C. Rambouseka v Zborovu, pošta Ledenic (Česko).

priporoča za jaro setev 1902 svoje dve najnovejše zboljšane vrste
semenskega ovsca, kakor tudi dve vrste novo vzgojenega krompirja,
ktere vrste semen so gotovo nedosežne.

1.) **Willkomm oves**, kateri je najboljši med vsemi do sedaj
nahajajočimi vrstami. — Izredno fina slama vzraste do 160 cm
visoko; zrnje je polno, kratko a snežebelo. Pridelek tega ovsca
tehta 100 litrov 56—60 kg, tako, da je pridelek v resnici nedosežen.
Vsaki kmetovalec, kdor napravi s to novo semensko vrsto poskuse,
gotovo ne bo več druge sejal. Ta oves zori zgodaj, vsepa na
vsakih tleh in v vsakem podnebnju.

2.) **Ligowski orjaški oves**, ktera vrsta je ena najslavnejših,
ter ima iste lastnosti kot »Willkomm« oves, vendar zori nekoliko
pozneje, ter daje nekoliko bolj rumenkasto zrnje. 100 litrov tega
ovsca tehta 50—54 kg. Prednost te vrste ovsca je ta, da daje toliko
slame kakor nobena druga vrsta. Kako priljubljen je ta oves, do-
kazuje to, da ga največ sejejo največja kmetijstva (grajščine), ter
je znan kot najbolj vsepaajoči oves.

Da omogočim kmetovalcem Kranjske dežele ceni nakup teh
dveh vrst tako izbornega semenskega ovsca, postavil sem cene
kčlikor mi je bilo mogoče nizko, ter razpošiljam originalno seme:
Willkomm oves 5 kg za K 4.—, 25 kg za K 10.—, 50 kg za K 14.—
Orjaški „Ligowski“ oves 5 kg za K 3.—, 25 kg za K 8.—, 50 kg za K 13.—
Namesto „velikega plavca“, ktera vrsta krompirja je pač rodo-
vitna, a zelo rada gnije, posrečilo se mi je po 6letnem, truda-
polnem delu in poskusih, vzgojiti semenski krompir dveh vrst
in sicer:

1. „**Velikan Goliat**“ (najboljši semenski krompir novost iz
l. 1899) popolni nadomestek za povsod znani krompir »Veliki plavec«
(»Blauer-Riesen«), cepljen z takozvanimi vrstami krompirja »goldine«
z »championom«, kateri vsepa izborni v vsaki zemlji in v vsakem
podnebnju, ima tenkorumeno kožo ter rodi debel sad; zeljše je zelo
gosto ter neobčutno napram vsaki bolezn. Meso je lepo, zlato-
rumeno, okus izvrsten. Leta 1900 je bil pridelek 52 kraten! Veli-
kanski pridelek, finost, vztrajnost in trpežnost te vrste krompirja
je nedosežna. **Velikan Goliat** stane 5 kg K 3.—, 25 kg K 6.—

2. „**Ljudski oče**“ vzgojen umetno iz krompirjevih vrst »bela
kraljica« in »championa« ima vse najboljše lastnosti prve vrste,
le kar se tiče dozorelosti, je nekoliko bolj pozen. Ta vrsta krom-
pirja je, kar se tiče okusa, med prvimi namiznimi; ima lepo rumeno
meso in je najboljši za trgovino; zeljše je temnozeleno, visoko in
bujno. Pridelek je presenetljiv (l. 1900 je dal ta krompir pridelka
792 stotov na 1 ha = 1 $\frac{3}{4}$ orala) ter se l. 1900 in 1901 ni prikazala
prav nobena bolezen na njem.

Ta krompir stane 1 kg K 1.—, 5 kg K 4.—

Konečno dostavljam, da sprejemam naročila na obe vrste
ovsca najdalje do 10. februarja t. l. na obe vrste krompirja pa naj-
dalje do 1. marca t. l., ter sem prepričan, da bo vsak odjemalec
z mojimi semeni gotovo najbolje zadovoljen. — Cene so franco,
postaja ali pošta Ledenic z vrečami vred. Razpošiljam le proti
povzetju ali če se dotični znesek naprej pošlje. (7-2)

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

C. Rambousek v Zborovu,
pošta Ledenic. (Česko).

Najnovejši

stroji za napravo krme

v zimskem času!

Slamoreznice z patentovanim valčnim tečajem z obro-
často pripravo za mazanje z največjo lahkoto pri gonenu,
vsled ktere se prihrani 40% gonilne sile; stroji za re-
zanje repe in krompirja,

mline za drobljenje in
mečkanje žita, parni kotli
za napravo živinske krme,
štedilne peči z postekle-
nimi in neposteklenimi
kotli za vstaviti, in sicer:
premične in nepremične za
kuhanje in parjenje živinske
krme, za krompir, ter za
vsako drugo gospodarsko
porabo doma in na polju;

dalje: rebljači za koruzo, žitne čistilnice, trijerje,
prebiralnike, ročne stiskalnice za seno in slamo, stalne
in premakljive. Dalje vsakovrstne mlatilnice, gepeljne,
železne pluge, valarje, brane. Najboljše stroje za sejati
„Agricola“ brez premene koles; potem samodelujoče
brizgalnice za vničenje njivne gorčice, drevesnih škod-
ljivcev in proti strupeni rosi (Peronospora), izdeluje in
prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, naj-
boljši in skušeni sestavi. (8-2)

PH. MAYFARTH & drug.

c. kr. edino priv. tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par
DUNAJ, II. Taborstrasse št 71.

Odlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnaml.
Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.
Zastopniki in prekupci se iščejo

Tvornica kemijskih izdelkov

(Fabrik chemischer Producte)

v Reki.

Umetna gnojila

vsake vrste izvzetni

Tomasovo žlindro,

ki je na jugu Avstrije predraga, da bi bila za
kmetovalce.

Namesto Tomasove žlindre priporočamo rabo
bolj vplivajočega (16-2)

rudninskega superfosfata

s 14 do 16% raztopne fosforove kisline.

Naš rudninski superfosfat s 14 do 16%
raztopne fosforove kisline ima v sebi najmanj
14% v vodi raztopne fosforove kisline in 0.75
do 2.0% v citratu raztopne fosforove kisline.
Jamči najmanj za 14% v vodi raztopne fos-
forove kisline. (P₂ O₆).

Mala naznanila.

Vseh od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Posestvo v lepem rodovitnem kraju, na katerem se lahko redi šest glav živine; kraj je pripraven za lesno trgovino in krčmo; hiša in hlev sta čisto novo sezidana; sveta je 11 oralov večinoma travnikov je naprodaj za ceno 16.000 K. Več pove Ivan Lamprecht, trgovec v Puščavi, pošta Faal ob kor. železnici. (1)

Vrtnice, raznobarvne, cepljene, nad 1 m visoke; po 2—3 krone komad ima naprodaj Jakob Birska v Bujah, pošta Rihenberg, Goriško. (2)

Ajdovih plev, okoli 100 mernikov, brez vreč ima naprodaj Ivan Peterca v Dravljah št. 27 pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (6)

Sira, 150 hlebov, iz neposnetega mleka, ima naprodaj mlekarstva družba v Srednji vasi v Bohinju. Cena po dogovoru. (10)

Dva konja (šimeljna), en na pol pokrit voz, en lovski voz z 10 sedeži in druge opravne ima naprodaj Katarina Tršar, posestnica v Dolenjem Logatcu št. 47. (12)

Deteljnega semena, v mešičkih, okoli 5 starih centov ima naprodaj Franc Petrič na Podmili pri Polšniku, pošta Litija. Več po dogovoru. (13)

Eno ali dve lepi breji svinji, težke jorkširske pasme (ali tudi križane) želi kupiti in sprejema ponudbe F. Arko v Postojni (15)

Poštnih kartonov, nad 500, malo pokvarjenih, različne velikosti, je naprodaj po nizki ceni pri I. Šmalcu v Mirni, Dolenjsko. (16)

Gostilno in prodajalno (prostor) v Št. Vidu pri Zatičini (poprej Famičjevo) se odda takoj v najem za več let. Več pove lastnik Ivan Končina, posestnik v Gorenji Vasi pri Zatičini. (17)

Trt, cepljenk, večje število, in sicer: beli burgundec, kraljevino, laški rizling, grganijo, klarnico, glero in malvazijo kupi ter sprejema ponudbe Anton Pavl Sancin, oekonom v Dolini pri Trstu. (18)

Dekle, staro 15 let želi vstopiti v kako trgovino. Več pove g. Fr. Zamán, nadučitelj v Hrenovicah pri Postojni. (19)

Mlin na vodno moč in vrt pri hiši na Bledu je naprodaj. Več pove D. Repe na Bledu. (20)

Slivovko, popolnoma pristno, iz najboljših hrvaških češpelj, dvakrat prekuhan, ima naprodaj več hektolitrov Ivan Rus, posestnik na Grosupljem. Cena po dogovoru. (21)

Bika, pingavske pasme, čistokrven, 16 mesev star, 138 cm visok, proda Karol Kovač, Staritrž pri Ložu. Cena po dogovoru. (22)

Seme pravega kašelskega zelja (kaps), prodaja navadno žlico za 1 K. Ig. Mercina posestnik v Zg. Kašlju pošta Zalog. Naročilu je ob ednem pridejati naročnino, ktera se sprejme tudi v pisemskih znakah. Za pristnost in kaljivost se jamči. (23)

Dva učenca poštenih starišev, zdrava in močna, ki imata veselje do usjarstva, se sprejmeta pri Josipu Novaku, usjarju v Trojanah. (24)

Lepi kameniti oklepi za vodnjak so naprodaj. Poizve se v Ljubljani, Karlovska cesta št. 30, I. nadstropje. (25)

Sadike od akacij, 2 do 3letne, kupi Josip Novak, posestnik v Št. Petru pod svet. Gorami. (26)

Pomočnika in učenca za strojarstvo obrt sprejme takoj Matevž Završnik v Cirknici pri Rakeku. Več po dogovoru. (27)

Učenca, kateri ima veselje do kovaške obrti, sprejme takoj H. Lorbek, kovač v Hotinji Vasi, pošta Slivnica pri Mariboru. Ob enem priporoča osipalnice in pluge iz kovaškega železa po 16 kron. (28)

Korenovo seme, stari mernik za 11 K, liter 44 v. priporoča in prodaja Ivan Kušar, posestnik na Brezovici št. 12, pošta Vič pri Ljubljani. (29)

Pes, lep, črn, (Spitz), 2 leti star, je naprodaj pri Ivan Tomšiču, posest. na Vrhniki. — Istotam pa kupi golobje odpadke (Taubenhoth), po 75 v. stari mernik. (31)

Hlapec, ki zna dobro na vodni žagi žagati ter je priden, pošten, samski ali tudi oženjen se sprejme takoj. Mesečna plača po dogovoru. Ponudbe sprejema Anton Srebotnjak v Predjani, pošta Postojna. (30)

Cebele kupuje in sprejema ponudbe M. Ambrožič v Mojstrani na Gorenjskem. Istotam pa prodaja umetno satovje iz čistega čebelnega voska, kakor tudi navadne prazne panjove že rabljene a v prav dobrem stanu po nizki ceni. (32)

Želite

da Vam nesejo kure po zimi veliko jaje?

več in boljšega mleka?

debele in čvrste prašiče?

zdravo in lepo mlado živino?

močno in trpežno vprežno živino?

potem prinesite k krmi Barthelovo poklajno apno.

Za ta mali trošek Vam ne bo nikdar žal.

Navodilo dobiti je brezplačno pri

Miha Barthel in drug na Dunaju

X. Keplergasse 20.

(10—2)

V Ljubljani je dobiti to poklajno apno pri gg. Antonu Kancu, Franu Grošelju, Antonu Korbarju, Edmundu Kavčiču, Petru Lassniku, Ivanu Perdanu in A. Sarabonu.

Prav znižane cene!

Gepeljne (vitlje), ktere lahko ena sama živina goni.

Slamoreznice z prav močnimi kolesi in noži.

Brane in pluge, popolnoma železne in zelo trpežne.

Trombe za vodo in za gnojnico.

Cevi za trombe in vodovode, železne in cinkaste.

Klinje in posamezne dele za stroje itd. dobijo se vedno po najnižji ceni v skladišči strojev

FRAN ZEMAN-a

LJUBLJANA (21—1)

Poljanska cesta „pri Korenu“ št. 24.

Sodba

vseh kmetovalcev Avstrije, kateri imajo v lasti ali pa so videli delovati naš

posnemalnik za mleko „Teutonia“

(„Teutonia“-Milch-Separator)

je edino le ta, da je

posnemalnik „Teutonia“

z ozirom na njegovo ednostavno in preprosto ročnost ter čistost, marljivo in gotovi tok, kakor glede na njegovo oistost pri posnemanju, najboljši posnemalnik sedanjega časa. Glede točnosti, solidne izvršitve, ter ni podvržen vednim popravilim, pa kot najcenejši stroj za posnemanje mleka.

O resničnosti teh navedb prepriča se vsak lahko s poskusom. (3—2)

Natančna pojasnila in cenike razpošilja zastoj in poštine prosto.

Avstrijska družba za posnemalnike

(Oesterr. Separatoren-Vertriebs-Gesellschaft)

H. Willmann in Just,

Dunaj, 18/1 Gürtel 129.